

GAZETA LWOWSKA

Wychodzi codziennie o godzinie 2-giej po południu z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych.

Numer pojedynczy kosztuje w miejscu i na prowincji **8 Mk.**

Biura Redakcji i Administracji ul. Podwale 3. — Ekspedycja miejscowa i zamiejscowa ul. Czarnieckiego 12. Pojedyncze numery do nabycia w Ekspedycji ul. Czarnieckiego 12, w biurze dzienników S. Sokółowski i Ska Jagiellońska 7, w biurach dzienników i trafikach. — Listy należy przesyłać do redakcji.

Reklamacje otwarcie wolne od opłaty. — Konto P. K. O. Nr 141.690.

Telefon Redakcji Nr. 192. — Telefon Administracji 78.

PRENUMERATA:

we Lwowie bez dostawy	130 Mk.
we Lwowie z dostawą	150 Mk.
z przesyłką pocztową w Polsce	160 — Mk.
z przesyłką pocztową w innych państwach	200 Mk.

Wszystkie ogłoszenia przyjmuje Administracja „Gazety Lwowskiej”, Lwów, ul. Podwale 3. w godzinach od 8—2 i 5—7 i biuro S. Sokółowski i Ska, ul. Jagiellońska 7.

„Przewodnik naukowy i literacki” kwartalnik. Prenumerata za 3 numery 40 Mk., rocznie 160 Mk.

Listy i przesyłki rękopisów należy przysyłać do Redakcji „Przewodnik” pod adresem: Lwów, ul. Wałowa 1. 31. I. piętro (nad mezaninem).

CZĘŚĆ URZĘDOWA

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zamianował Kazimierza Eljasza dyrektora gimnazjum w Żółkwi Stanisława Pajaka dyrektora gimnazjum w Bzozowie, Mieczysława Piątkowskiego dyrektora seminarjum nauczycielskiego męskiego we Lwowie, oraz profesorów gimnazjalnych: Mieczysława Wojkowskiego, dr. Stanisława Tynelskiego, dr. Kazimierza Sośnickiego i dr. Ludwika Bykowskiego, okręgowymi wizytatorami szkół na etacie Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Generalny Delegat Rządu przeniósł kancypistę Michała Komarzyńskiego z Radziechowa do Zaleszczyk.

Generalny Delegat Rządu przeniósł inspektora rejonowego w XI. służbowym Feliksa Bandurę ze Lwowa do Tarnopola.

Rozporządzenie

Prezydenta Ministrów, Ministra Skarbu, Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Ministra b. Dzielnicę Pruskiej

z dnia 15 czerwca 1921 r.

w przedłożeniu wykonania ustawy z dnia 18 marca 1921 roku (Dz. U. R. P. Nr. 30 poz. 175) o zmianie niektórych postanowień ustawy z dnia 13 lipca 1920 roku o uposażeniu nauczycieli i dyrektorów państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i preparand, oraz wizytatorów szkół (Dz. Ust. R. P. z 1920 r. Nr. 65 poz. 433).

Na mocy art. 18 ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 433) oraz art. 6 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 30 poz. 175) zarządza się co następuje:

Do art. 1 ustawy z dnia 19 marca 1921 r.

§ 1. Wobec ustawowego określenia norm wynagrodzenia za godziny nadliczbowe traci moc obowiązująca § 7 rozporządzenia z dnia 25 października 1920 r. w tymże przedmiocie (Dz. Ust. R. P. Nr. 103 poz. 658), a zdanie przedostatnie § 18 tegoż rozporządzenia otrzymuje następujące brzmienie: „Jeżeli nauczyciel, zatrudniony kontraktowo, jest równocześnie czynnym lub emerytowanym funkcjonariuszem publicznym,

dobierającym stale uposażenia z fundusów państwowych, otrzymuje wynagrodzenie według normy, ustanowionej, za naukę w godzinach nadliczbowych w art. 1 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 30 poz. 175)“.

§ 2. Za godziny nadliczbowe, osobno wynagradzanie w myśl postanowień ustawy, uważa się te godziny o które suma wszystkich zajęć nauczyciela a więc lekcji przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych oraz innych zajęć, równoważących według obowiązujących przepisów (art. 9 ustawy z dnia 13 lipca 1920 r., Dz. Ust. R. P. Nr. 65 poz. 433 i §§ 3—6 rozporządzenia z dnia 25 października 1920 r. Dz. Ust. R. P. Nr. 103 poz. 658) określonej ilości lekcji wykracza ponad ustanowioną dla zasadniczej grupy przedmiotów danej nauczyciela maksymalną ilość godzin nauczania tygodniowo.

§ 3. Przy wymierzaniu wynagrodzenia za godziny nadliczbowe należy przestrzegać następujących zasad: za grupę zasadniczą uważa się te przedmioty, których studjum nauczyciel głównie się oddawał, w zależności z których uzyskał kwalifikacje nauczycielskie. Jeżeli przedmioty te należą do różnych grup, wymienionych w art. 8 ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 65 poz. 433) za grupę zasadniczą należy uważać tę, dla której obowiązuje mniejsza liczba godzin. Jeżeli nauczyciel uczył przedmiotów, należących do różnych grup, a ilość godzin grupy zasadniczej nie dosięga ilości maksymalnej, należy ją do tej ilości uzupełnić godzinami innych grup, przeliczonymi na godziny grupy

zasadniczej w sposób podany w następującym paragrafie.

§ 4. Przeliczanie godzin jednej na godziny innej grupy odbywa się w następujący sposób:

a) 1 godzina grupy I-ej równa się 1/2 części godzin grupy II-ej, a 1/4 części godzin grupy III-ej,

b) 1 godzina grupy II-ej równa się 1/3 części godzin grupy I-ej, a 1/6 części godzin grupy III-ej,

c) 1 godzina grupy III-ej równa się 1/2 części godzin grupy I-ej, a 1/3 części godzin grupy II-ej.

§ 5. Za czas przerwy w zajęciu w godzinach nadliczbowych, trwającej jednorazowo dłużej niż jeden miesiąc nie należy się nauczycielowi wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, z wyjątkiem wypadku, gdy przerwa została wywołana chorobą nauczyciela lub zarządzeniem władzy (np. ferjami świątecznymi, zawieszaniem supletem lub częściowym nauki w całym zakładzie lub w poszczególnych klasach z powodu epidemii, braku opału i t. p.). W razie przerwy, spowodowanej chorobą, nie można wynagradzać godzin nadliczbowych przez czas dłuższy, niż 3 miesiące.

Do art. 2 ustawy z dnia 18 marca 1921 r.

§ 6. Dyrektorem (przełożonym), kierownikiem należy się wynagrodzenie za oddziały równoległe, jeżeli ilość wszystkich oddziałów w zakładzie przewyższa zasadniczą ilość klas, przewidzianą statutem organizacyjnym pełnej szkoły danego typu. W takim wypadku ilość oddziałów równoległych, za które

Dr. A. Prochaska.

Kresy w czasie wojny chocimskiej.

(Ciąg dalszy)

III.

W czasie kiedy ziemianie kresowi województw wschodnich czynią przygotowania do boju króla spieszącego pod Lwów, tymczasem już hetman Chodkiewicz stanowiący obozem pod Chocimem czekał tutaj na spieszące mu zewsząd chorągwie zaciągnięte po wszystkich ziemniach Rzeczypospolitej przez wytrawnych rotmistrzów. Pośród nich brakło wielu kresowców, ci bowiem w czasie nieszczęsnej klęski Cecorańskiej jedni zginęli, inni wraz z hetmanem polnym dostali się do ciężkiej niewoli, tak Żółkiewscy Bałabanowie, Straszni d. d. Był atoli pod hetmanem i Szemborg i Jakób Sobieski, Stanisław Żorawiński, wspomniany już bracia Sieniawscy inni zaś pod chorągwiami Lubomirskiego, który był już z swymi oddziałami w Skale, opędzali się Tatarom usiłującym wtargnąć do Polski, lub spieszyli z Lisowczykami a wreszcie pod chorągwiami królewicza Władysława pod Chocim, gdzie już na 2 września przybyli i Zaporozcy pod dzielnym wodzem Sahajdacznyim Kopaszewiczem. Tych było czterdzieście tysięcy, liczbą dorównywali liczbę wojska hetmańskiego.

Skromna to była siła wobec wojsk tureckich, wśród których już na dniu 2 września znajdował się i sultan Osman, a która według najbardziej prawdopodobnych obliczeń wynosiła 300.000 wojowników z Azji, Afryki i Europy zebranych pod wodzą wezyra Husseina baszy. Ten jakby tylko oczekując przybycia Osmana przypuścił szturm tegoż jeszcze dnia, atoli Chodkiewicz, który zagradzał już wojska swe męstwem i przykładem porażki Turków zraz na wstępie tej słynnej, opiewanej przez poetów, opisywanej przez historyków kampanii. Trwała ona prawie dwa miesiące, jeżeli weźmiemy na uwagę,

że już 21 lipca był hetman w obozie i że już przed tą datą wojowały wojska polskie z Tatarami, usiłującymi wtargnąć do Polski, przerywając komunikacje, zwłaszcza z Kamieńcem słowem toczyli na granicach krwawe boje. Czyż mamy te znane krwawe epizody bohaterstwa rozwinąć przed czytelnikiem i wspominać, jak dzielni kozacy dnia 4 września wpadli aż w obóz turecki, jak to w bitwach 9 września odznaczył się kresowiec Mikołaj Sieniawski, jak w nocy z 12 września po nieudanej wyprawie kozackiej objawiło się nieposłuszeństwo Kozaków, które znowu usmierzył kresowiec Jakób Sobieski, jak 15 września nieudał się największy szturm Turków, a w trzy dni później wtargnęli kozacy znowu w obóz turecki! — Dziś to wszystkim znane, tysiąc-krotnie opisywane i uznaniem dla odwagi i bohaterstwa żołnierzy, wśród których tytu było kresowców. To pewna że gdy Chodkiewicz zwoławszy oficerów zapytywał ich 19 września co czynić i czy był nie lepiej cofnąć się przed przemocą liczącą wroga, usłyszał w odpowiedzi: walczyć do usadłego — wśród wołających nie brakło kresowych rotmistrzów, którzy jak Stefan Chmielecki, poprawiali swej pod Cecorą utraconej sławy, lub zarabiali na nową, jak Trzaskowski, Bobowski, Lubniowski, Łukasz i inni. Przy układach o pokój na dniu 9 października zawarty z Osmanem, czynni są także kresowcy: Sobieski i Żorawiński słowem kresowcy przyczyniają się, że sława Polski rozbrzmiewała po całej Europie, że tak mówi jeden z historyków naszych nie staliśmy się Mołdawą, Siemiogrodem, Wegrami, lennikami Porty, a przeciwnie zasnaliśmy na kartach historii europejskiej jako przedmurze Europy.

Gdy tak na granicy Rzeczypospolitej podpiływane pokój pomiędzy dwoma państwami, kresy niestety załamane były potopem wojny — powodzią Tatarów. Osman podpisywał warunek powstrzymania swych lenników tatarskich od najazdów na Rzeczpospolitą, gdy właśnie coraz to nowe hordy rozmaitych szlakami wpadały w jej graniczne powiaty. — Wojsko pod Chocimem odcięte było przez najazdów od króla, odprawiają-

cego popis pospolitego ruszenia pod Lwowem, i to w tak stanowczy sposób, że ani wiedzieli o królu, ani też król wiedział o zawartym pokoju. Na wiadomość o zawarciu gniewał się, że tak stanowczy krok postawiono bez jego wiedzy.

Najwcześniejsze kupy tatarskie wtargnęły na północ od Kamieńca w kierunku Brodów. Dały się też one najdotkliwiej odczuć włości brodzkiej Łukasza Żółkiewskiego. Spalono i zniszczono je z młynami, karczma-ami, felwarkami, inwentarzem żywym i martwym. Wsie Holoszków, S chodół, Kadłubiska, Wysocko, B rlin, Smólna, Woluzka, Ponińkowie, Dytkowce z gruntu zniszczono, a pogorzeliśka trwały jeszcze w kwietniu 1622 roku. Niezabrane zboża zdeptano, wyniszczono samej tatarci 2000 kóp. Koni, była bez liczby wzięto u włościan, z których jednych pomordowano, drugich pobrano w niewolę. Duże nakłady Łukasza Żółkiewskiego, węgającego w niewoli na budowę stawów, młynów, grobli, fortec przepadły bezpowrotnie. Ale i okolica cała cierpiała od tego wtargnięcia. Korszów, włość podkomorzego bełskiego, złupili Tatarzy popalwszy forteczkę z papierami, zapisami, dokumentami. Włości arcybiskupie doszczętnie zniszczono, a także 00 Domnikanów lwowskich: Zarudec, Kozierów, Zasków, Rokitna, Borki, Zawadów, Tarnawa, Krasowin. Padł koło Oleska gdzie bawił wojewoda ruski około 18 września Dzierżanowski, postrzelony od Tatarów; dziś Bogu ducha oddały, pismo do brata tego wojewoda z tem, że do poniedziałku ztrzyma się z pogrzebem...

Za najbardziej spustoszeniem dotknięte powiaty uważa woj woda okolice traktu t. j. szlaku wołoskiego: drohobycki i samborski, a więc Pokucie i Podgórze, dodaje atoli, że i Tatarzy dość znaczne na sobie mpyt znieśli, t. j. że natłuczono ich w potyczkach, że szlachta tameczna, nie mogąc z powodu tych napadów na czas oznaczony przybyć pod Lwów pospolitem ruszeniem, zgromadziła się do Sambora. Tak samo i szlachta halicka, świeżo z niebezpieczeństwa z powodu wroga grasującego około Halicza i po całym Pokuciu wyszła, prosząc 18 października o świadectwo niemożliwości stawien-

nictwa pod Lwowem. Tosamo świadectwo o grasującym koczowniku dają zdążający z opóźnieniem pod Lwów ziemianie, jak Maciej Jasniński, Jakób i Aleksander Bydłowscy, Adam Knytko, Mikołaj Ostrowski, protestujący, że w myśl wici królewskich nie mogli, zalami powodzią tatarską Wołoszynów i Turków po obu stronach Dniepru, stawić się pod Lwowem, a i mieszczanie haliccy burmistrz Jacenty Grekowicz i radca Lorkowicz uznają, że z powodu napadających zewsząd od kilku tygodni Tatarów i ogniem i mieczem niszczących kresy, nie mogą zadosę uczynić obowiązkowi pospolitego ruszenia. Gorliwsza szlachta spiesząc do Lwowa lub na inne miejsca wyznaczone, a zaskoczona najazdem, kryła się po lasach i debrzach, jak T stonowski, jak Jerzy Borysławski z Drohobyckiego, jak Jan Gołycki, a Lubomski z Człchan zaledwie uciekł od pogoni tatarskiej. Zniszczeni i zaskoczeni byli Wojciech Domaradzki z Bybła i Lotatnik w przemyskiem, Marcin Chajtko z Siemirginowa spieszący pod Przemysł, aby tam pod dyktandoem kształańskim podążyć na genealny popis pospolitego ruszenia pod Lwów. Pod Lublin nawet nie mógł się stawić na popis pan Rzeczycki dla najazdu pogan.

Jak z tych świadectw wypływa, podczas gdy nieprzyjaciel grasował po powiatach kresowych, król odbywał przegląd szlachty, która zebrała z całej Polski województwami zaległa pola lwowskie pod Świętym Krzyżem. Skoro atoli pewne przybyły wiadomości z Chocima o zawarciu pokoju, mimo, że nieprzyjaciel grasował wokoło stolicy, król na dniu 18 września zaczął pozwiąć obozy i rozpuścić szlachtę do domów. Z tych to dni mamy ciekawe świadectwa, jak to surowo brano pospolite ruszenie, jak ściśle przestrzegano stawienictwa osobistego szlachty.

(Ciąg dalszy nastąpi)

